Apostlenes gjerninger: Broen mellom to verdener

En guide til å forstå dens unike overgangskarakter

Perlen
NotebookLM

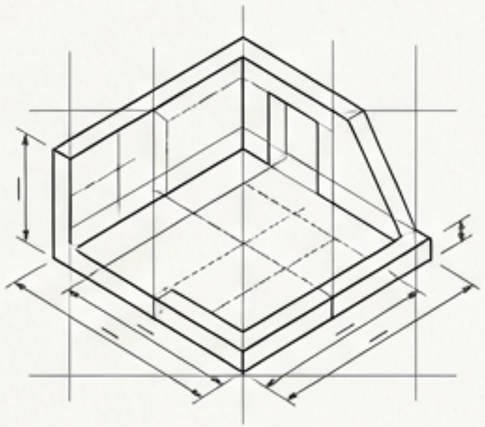
Hvorfor er Apostlenes gjerninger en teologisk slagmark?

"Apostlenes gjerninger er en av de store slagmarkene for bibelsk debatt. Dette er på grunn av dens overgangskarakter som den har, en funksjon som ofte blir oversett."

Kjernekonflikt

Vanlig oppfatning

En direkte mal for menigheten i dag.

Denne presentasjonens tese

En historisk beskrivelse av Israels fall og overgangen til en ny husholdning.

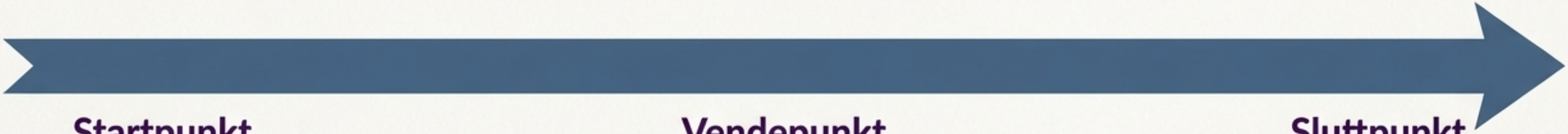

NotebookLM

Nøkkelen til forståelse: Fra profeti til mysterium

Apostlenes gjerninger er boken som dokumenterer overgangen fra Guds profetiske program for **Nasjonen Israel** til Guds nåde-program for **alle mennesker (hedningene)**.

Den beskriver reisen

Startpunkt
Et fornyet tilbud om Kongeriket til Israel.

Vendepunkt
Israels endelige avvisning.

Sluttpunkt
Guds frelse blir sendt direkte til hedningene, uavhengig av Israel.

"...Apostlenes gjerninger [er] en beskrivelse om Israels fall, og at Gud frelse nå blir sendt til hedningene, uten om at de mått gå gjennom nasjonen Israel for å bli frelst slik som de måtte før."

NotebookLM

Der én historie slutter, begynner en annen

Apostlenes gjerninger er ikke en frittstående bok. Den er del to av Lukas' beretning og fortsetter nøyaktig der evangeliet slutter.

LUKAS EVANGELIUM

APOSTLENES GJERNINGER

DEN første beretning gjorde jeg, o Theofilus,
om alt det Jesus begyntte både å gjøre og lære,

Det som skjer i de første kapitlene av Apostlenes gjerninger, er en fortsettelse av tjenesten vi kjenner fra Matteus til Johannes. Det er ikke menighetens begynnelse, men en videreføring av Jesu tjeneste til Israel.

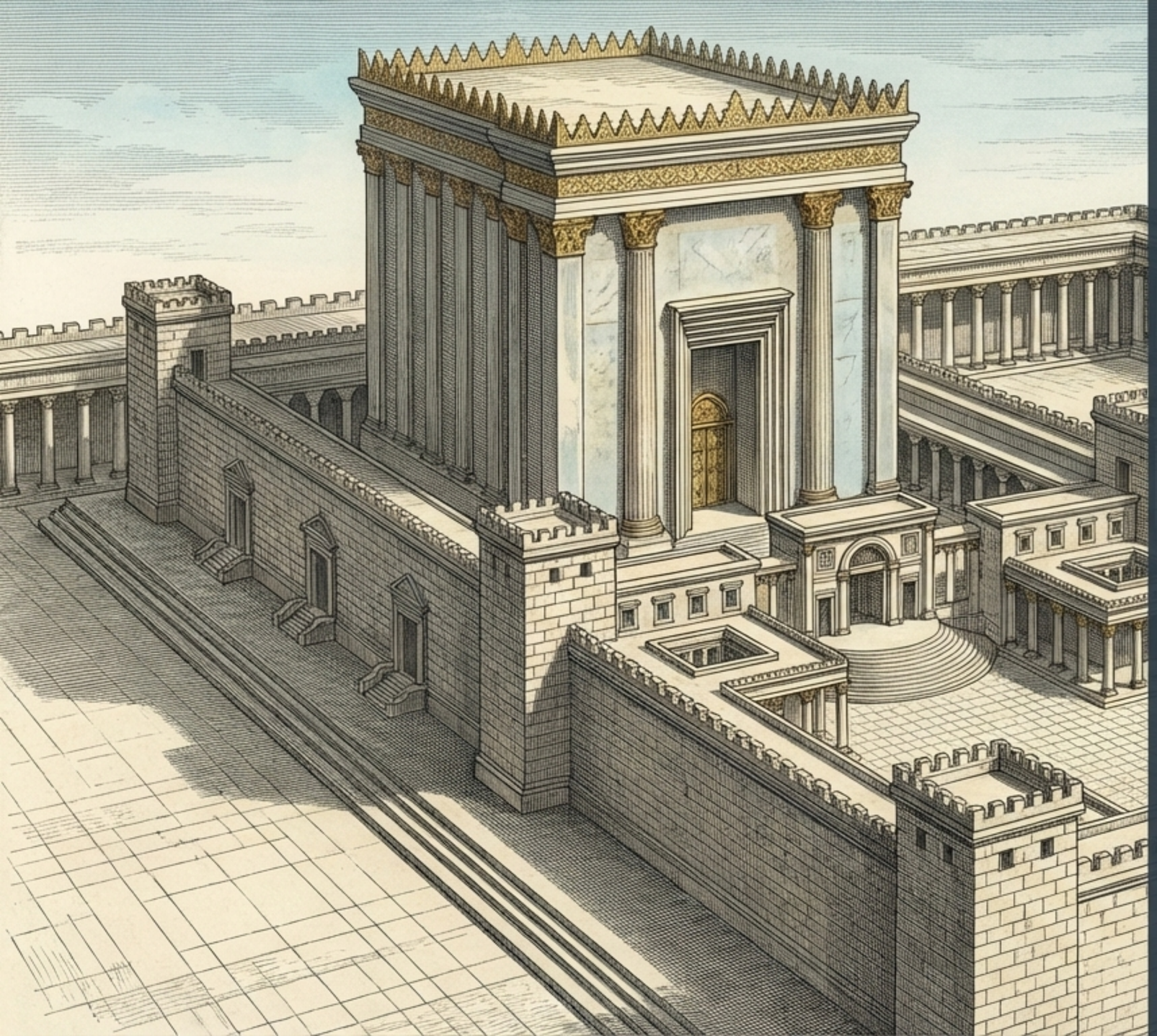
NotebookLM

Beviset: Lukas 24 og Apostlenes gjerninger 1 er speilbilder

LUKAS 24 (Avslutningen)	APOSTLENES GJERNINGER 1 (Oppsummeringen)
Luk 24:36-42: **Jesus viser seg**	Apg 1:3: **Ufeilbarlige bevis**
Luk 24:44-45: **Underviser om Riket**	Apg 1:3: **Taler om Guds Kongedømme**
Luk 24:49: **Løftet om kraft**	Apg 1:4-5, 8: **Venter på kraft**
Luk 24:46-47: **Tjenesteorden**	Apg 1:8: **Tjenesteorden**
Luk 24:50-51: **Himmelfarten**	Apg 1:9: **Himmelfart**
Luk 24:52-53: **Tilbake til Jerusalem**	Apg 1:12: **Gå tilbake til Jerusalem**

Konklusjon: ”Apg. 1 oppsummerer Lukas 24. Vi befinner oss i samme teologiske og historiske kontekst.”

NotebookLM

Den første delen av broen: Fortsatt «På den tid»

Den første delen av Apostlenes gjerninger opererer under de samme betingelsene som evangeliene. Dette er perioden Skriften kaller **«På den tid»** (jfr. Ef. 2).

Fire definerende kjennetegn ved denne perioden:

1. **Israel er Guds redskap**: Guds primære fokus er nasjonen Israel.
2. **Loven er gjeldende**: De troende er fortsatt under Moseloven.
3. **Frelse gjennom Israel**: Hedningers frelse er knyttet til Israel.
4. **Kongeriket er tema**: Hovedtemaet er etableringen av det jordiske Davidsrike.

Neste slide vil utdype disse punktene med skriftsteder.

NotebookLM

De fire pilarene for «På den tid» i Apostlenes gjerninger

1. Israel er Guds utvalgte redskap på jorden

Apg 1:6, 21-26; 2:14, 22, 36; 3:25-26; 5:32; 11:19

2. De troende er fortsatt under Loven

Lukas 24:53; Apg 2:46 (daglig i tempelet); 3:1 (bønnetime); 5:42; 21:20 (ivrige for loven)

3. Hedningenes frelse er fortsatt gjennom Israel

Apg 1:8 («...i Jerusalem, og i hele Judea og Samaria og like til jordens ende.»); Apg 3:24-26 (Løftet til Abraham)

4. Etableringen av det jordiske Davids kongedømme er temaet

Apg 1:6 («Herre, er det på den tiden du vil gjenreise riket for Israel?»); Apg 3:19-21 (Jesus skal komme tilbake for å opprette riket)

NotebookLM

Et siste tilbud: Forlengelsen av barmhjertighet

Spørsmål: Hvorfor fikk Israel, som forkastet Messias, en ny sjanse i Apostlenes gjerninger?

Svar: Jesus' bønn på korset og Guds barmhjertighet ga dem en utsettelse.

- **Lukas 23:34:** "Far, tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør."
- **Apg 3:17:** "Og nå, brødre, jeg vet at dere handlet i uvitenhet, likesom også deres rådsherrer."

Den profetiske lignelsen (Lukas 13:6-9):
Lignelsen om fikentreet som får "ett år til" for å bære frukt, illustrerer denne forlengede perioden med barmhjertighet som tilbys Israel i begynnelsen av Apostlenes gjerninger.

Konklusjon: Åpningen av Apostlenes gjerninger er ikke starten på noe helt nytt, men en siste, barmhjertig mulighet for nasjonen Israel til å omvende seg og motta sitt lovede kongerike (Apg 3:19-21).

NotebookLM

Vendepunktet: To apostler, to budskap, to målgrupper

Apostlenes gjerninger deler seg naturlig i to deler, som viser en fundamental overgang i Guds plan.

På den tid (Fokus: Israel)

Peter sentral figur (1-12)

Første preken (Apg. 2)

Første mirakel (Apg. 3)

Ånden gitt ved håndspåleggelse (Apg. 8)

Budskap: Omvendelse og dåp for syndenes forlatelse, rettet mot Israel (Apg 2:38).

Men nå (Fokus: Hedningene)

Paulus sentral figur (13-28)

Første preken (Apg. 13)

Første mirakel (Apg. 13)

Ånden gitt ved tro (Apg. 19-kontekst)

Budskap: Tro på Herren Jesus, rettet mot alle (Apg 16:31).

Note: "Paulus er ikke en erstatning for Peter, men apostelen for et *nytt* nådebudskap som var holdt skjult."

NotebookLM

En ny apostel for en ny tid

Apostelen Paulus' frelse og oppdrag markerer en helt ny dispensasjon (husholdning) av stor betydning.

Hans unike kall

- Han ble kalt direkte av den oppstandne Kristus (Gal 1:1, 11-12).
- Hans spesifikke oppdrag var til hedningene (Rom 11:13, Gal 2:7-9).
- Han fikk åpenbart "hemmeligheten" (mysteriet) om menigheten, Kristi kropp, som tidligere var skjult (Ef 3:1-9, Rom 16:25-26).
- Hans evangelium er nådens evangelium (Apg 20:24).

Sitat fra Paulus (Efeserne 3:1-3):
"Derfor er jeg, Paulus, blitt Kristi Jesu fange for deres skyld, dere hedninger… ved en åpenbaring er hemmeligheten blitt kunngjort for meg…"

NotebookLM

Overgangens tre avgjørende øyeblikk

Apostlenes gjerninger er en bok med tre hovedpunkter som driver fortellingen fremover:

1

Utgytelsen av Ånden (Apg. kap 2)

- **Hva:** Den Hellige Ånd blir gitt på Pinsedag.
- **Betydning:** Kraften til å fullføre oppdraget til Israel blir gitt. Dette er den siste barmhjertige innkallelsen.

2

Utbruddet mot Stefanus og Israels fall (Apg. kap 7)

- **Hva:** Stefanus, fylt av Ånden, anklager nasjonens ledere, som stener ham.
- **Betydning:** Dette markerer nasjonens endelige avvisning av Den Hellige Ånds vitnesbyrd og nasjonens åndelige fall.

3

Utsendingen til hedningene (Apg. kap 9 og utover)

- **Hva:** Saulus (Paulus) blir kalt til å være apostel for hedningene.
- **Betydning:** Guds fokus skifter. Frelsen sendes nå direkte til hedningene gjennom et nytt program.

NotebookLM

Broens ende: Det endelige skillet i Roma

Boken avsluttes med at Paulus uttaler den endelige dommen over Israels nasjonale vantro og erklærer at frelsen nå er fri for alle.

De siste ordene i Apostlenes gjerninger (Apg 28:25-28):

"...Rett talte Den Hellige Ånd ved profeten Esaias til deres fedre da han sa: Gå til dette folk og si: Dere skal høre og høre og ikke forstå, se og se og ikke skjelne... Så skal dere da vite at denne Guds frelse er blitt sendt til hedningene, og de skal høre!"

Betydning: Overgangen er fullført. Broen er krysset. Programmet for Israel settes på vent, og nådens tidsalder for alle er i full gang.

NotebookLM

Å dele Ordet rett: Hva betyr dette for oss?

Oppsummering: Apostlenes gjerninger er ikke en mal for menighetens liv, men den uunnværlige historiske beretningen om hvordan Gud **fullførte** overgangen:

- Fra Loven til Nåde.
- Fra Profeti til Mysterium.
- Fra Kongeriket tilbudt Israel til Frelse tilbudt alle.

Implikasjon: Ved å anerkjenne Apostlenes gjerninger som en overgangsbok, unngår vi teologisk forvirring og kan tydelig skille mellom Guds program for Israel og Guds nådeprogram for menigheten, Kristi kropp, i dag.

Avsluttende tanke: Å forstå denne broen er nøkelen til 'rett deling av sannhetens ord.'

NotebookLM